

HRVATSKI glasnik

Godina XVII, broj 52

27. prosinca 2007.

cijena 100 Ft

Komentar

Starim ili se samo svijet mijenja?

Ne znam. Već sam si više puta postavila pitanje, jesam li ostarjela kada s čuđenjem gledam svijet današnje mladeži. Ne kažem glasno, ali u sebi mislim da smo mi ipak drukčije živjeli, imali drukčiju čudorednu osnovu. Preko svoje djece pokušavam pratiti razvoj društva, shvaćam da njih zanimaju već druge stvari, shvaćam da moje najmanje dijete brže pronade na internetu što želi nego ja, ali ipak neke stvari ne mogu prihvatiti.

Neki dan sam dobila e-mail poruku od jednog znanca u kojoj je pisalo ovo: «Gradimo sve više zgrada, no niže smo praga snošljivosti, autoceste su šire, a pogledi na svijet uži. Trošimo više, a imamo manje, kupujemo više, a manje uživamo. Imamo veće kuće, a manje obitelji. Sve je podređeno uštedi vremena, a vremena imamo sve manje.»

Koliko istine ima u tim rečenicama svatko sam mora prosuditi i odrediti po svom načinu života. Pokušavam i ja popraviti prema boljem svoj život, ali polet današnjeg življenja me zahvati i sve više osjećam da nemam vremena za one koji to najviše zavređuju.

O tome više razmišljamo pred Božić, blagdanom mira i obitelji, što nam donosi novorođeni Božji sin, koji nas uči ljubavi, poštenju, snošljivosti, pravednosti, umjerenosti itd.

A razmislite li o tome i oni ljudi koji pojma nemaju što se slavi za Božić? Ne znam. Strašno sam se iznenadila kada sam vidjela program na televiziji u kojem su anketirali prolaznike u Budimpešti, znaju li što se slavi na Božić. Većina ljudi pojma nije imala. Nisam mogla vjerovati očima ni ušima što sam čula. Pa ja sam mislila da već i dijete u peleni zna da Isusak ili Ježušek donese darove, a školarci poznaju cijelu priču o Betlehemu.

Kako to? Ja, koja sam odrasla u drugom političkom uređenju, kada djeca učitelja nisu smjela odlaziti u crkvu, jednako tako sam poznavala priču o Isusu, o njegovu nauku.

Danas svatko slobodno može učiti vjeru, ipak se ne zna? Možda je to stvar nezainteresiranosti prema duhovnim stvarima?

Ali ako ne znaju ni to zašto je Božić, čemu onda slavlje? Samo da bude tulum, jelo, piće i darovi. Pitam se, ti ljudi kada odlaze npr. na neko rođendansko slavlje, ne znaju tko je slavjenik? Mislim da je to odista katastrofa ili sam ostarjela, pa ne shvaćam novija vremena?

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Održana je posljednja sjednica Skupštine HDS-a u 2007. godini. Mnogo točaka dnevnoga reda, prihvaćenih gotovo jednoglasno, a sve kao smjernice rada u nastupajućoj godini. Planovi i programi, glede proračuna, aktivnosti odbora, a još uvijek se ne zna što nas čeka u 2008. godini, bar kada se govori o visini državne potpore... Izvješća su prihvaćena. Prvi put se sve to odvijalo uživo, izuzev zatvorenog dijela sjednice, i moglo pratiti putem interneta, posredstvom internetskog Radija Croatice. Sjednici, njezinu početku, nazočio je i manjinski ombudsman Ernő Kállai. Svojom vizijom uloge koju bi trebala imati manjinska politika u mađarskom društvu i manjine, izazvao je simpatije onih koji su ga čuli. Kállai je naglasio kako nije dovoljno kaskati za vlastima, treba znati preferirati i aktualizirati bolne točke, izaći u javnost i pred nositelje vlasti sa svojim željama i zahtjevima glede prava koja su zajamčena u zakonima mađarske države. Manjinskom zakonu iz 1993. godine potrebni su novi poticaji. Već nekoliko godina politika ne shvaća ozbiljno manjinsku stvarnost, niti joj nudi prihvatljiva rješenja. Sve manjine, njih trinaest, zajedno trebaju nastupati, i sa svima zajedno treba razgovarati, a ne dopustiti razgovore samo s nekima i obećanja samo nekima. Parlamentarno zastupstvo manjina treba da osigura mađarska država u praksi. Izbori 2010. godine trebali bi biti oni na kojima će se birati i predstavnici manjina u mađarskom Parlamentu, s druge strane treba riješiti ništa manje

važno pitanja financiranja manjina. Od 31 nazočnog zastupnika, odsutnih osam, njih četvorica je i postavila pitanje manjinskom ombudsmanu. Kállai je i na nedavnom sastanku s Gordanom Bajnajem naglasio potrebu školovanja pravnoga kadra, pravnika koji će poznavati i znati tumačiti manjinsku problematiku.

Vratimo se planovima. Za nastupajuću godinu HDS

kaže: Radi očuvanja, daljnjeg izgrađivanja i osuvremenjivanja hrvatske zajednice u Mađarskoj potrebno je pristupiti izradi dokumenta o strateškom razvoju hrvatske zajednice. Nakon umalo 15 godina manjinskoga hrvatskog samoupravljanja počinje se razmišljati o dokumentu o strateškom razvoju hrvatske zajednice. Itekako je potreban taj dokument ako imamo samo u vidu planove, programe koje su predočili nadležni odbori, načine trošenja dobivenih potpora, načine davanja prioriteta... Treba izraditi viziju budućnosti Hrvata u Mađarskoj – kaže HDS. Rekla bih, složivši se s riječima manjinskog ombudsmana, s vlastitim zamislima, vlastitom koncepcijom, a ne asistiranjem u Vladinim organima i odborima legitimirajući tako njihove odluke. Za revizora je imenovana Jelica Čende iz Barče, a za voditelja Ureda izabran je zastupnik Jozo Solga. HDS u garantnom pismu natječajima za proširenje i gradnju santovačke hrvatske škole u vrijednosti od 349 milijuna forinti preuzeo je na sebe garantnu obvezu za 149 milijuna forinti.

Branka Pavić-Blažetin

Sjednica Skupštine HDS-a, 15. prosinca

Aktualno

Posljednja ovogodišnja sjednica Skupštine HDS-a

Za voditelja Ureda HDS-a izabran Jozo Solga

Na svojoj posljednjoj redovitoj sjednici ove godine, održanoj u subotu, 15. prosinca, u Uredu HDS-a u Budimpešti, Skupština Hrvatske državne samouprave raspravljala je ponajprije o temama određenim planom rada za 2007. godinu.

Predsjednik HDS-a Mišo Hepp pozdravio je članove Skupštine, pozvane predsjednike županijskih hrvatskih samouprava i predstavnike hrvatskih medija u Mađarskoj – radija, televizije i našega tjednika. Kako reče, putem Radija Croatia sjednica Skupštine prvi put prenosi se uživo (slikom i zvukom) na internetu, pa je mogu pratiti svi Hrvati diljem naše domovine i svijeta. Prije dnevnoga reda, posebno je pozdravio parlamentarnog pravobranitelja (ombudsmana) manjina, zamolivši ga da ukratko obavijesti Skupštinu o aktualnim pitanjima manjinske politike. Nakon utvrđivanja kvoruma, jer se pozivu odazvao 31 skupštinar od ukupno 39, uz osam opravdano odsutnih vijećnika, uslijedila je dopuna naznačenoga dnevnog reda, te je uvršteno još nekoliko tema.

Prihvaćeno je da se ubuduće materijali za Skupštinu, izuzev onih za zatvorenu sjednicu, redovito dostavljaju pozvanim predsjednicima županijskih hrvatskih samouprava i glavnim urednicima hrvatskih medija u Mađarskoj. Izvješća predsjednika Miše Heppa te dopredsjednika Đuse Dudaša i Matije Šmatovića, uz primjedbu dr. Franje Pajrića da bi dopredsjednici trebali dati opširnije izvješće ili usmenu dopunu o svome radu, o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao i odluka za koje je bio ovlašten predsjednik, jednoglasno je prihvaćeno bez daljnje rasprave. Manja rasprava razvila se oko plana rada HDS-a za sljedeću godinu.

Zastupnik Stipan Balatinac smatra da plan rada, osobito program (iako je riječ samo o nacrtu koji će biti doraden i podnesen Skupštini početkom iduće godine) potrebno je konkretizirati, pri tome voditi računa da se izradi koncepcija programa kako bi se izbjegle slične ili iste priredbe po svim našim regijama. Trebalo bi razmišljati u globalu s naglaskom na ono najvažnije u interesu cijele hrvatske zajednice. Kako reče, putokaz za viziju budućnosti Hrvata u Mađarskoj treba dati Skupština, a izraditi je Znanstveni zavod koji za to ima stručno i institucionalno zaleđe. Predložio je da se rasprava o dokumentu o strateškom razvoju hrvatske zajednice u Mađarskoj zakaže u okviru posebne sjednice Skupštine kako bi bilo vremena za raspravu. U svezi s mišljenjem da u svakoj regiji treba prirediti godišnje jednu veliku priredbu, Jože Đurić zauzeo se za pokretanje i služenje hrvatskih misa, pozivanjem hrvatskih svećenika u svako mjesto gdje je to moguće. Zastupnica Milica Klaić-Taradija

drži da sa svećenicima, odnosno župnicima treba konkretizirati što mi od njih tražimo, kako bi se mogla unaprijediti misna slavlja na hrvatskom jeziku. Predsjednica Odbora za kulturu i vjerska pitanja Marija Vargović zauzela se za proširivanje hrvatskih vjerskih sadržaja. Đuro Jakšić važnost vjerskih sadržaja potkrijepio je primjerom hrvatske zajednice u Mohaču, koja mjesečno ima hrvatsku misu, služi je mjesni župnik, a svake godine za Antunovo pozivaju u goste hrvatskog svećenika. Zastupnik Stipan Karagić manjkavost radnoga plana vidio je u tome što u njemu nema naglašenih prioriteta, na temelju kojih bi se konačni prijedlog plana rada mogao konkretizirati. Stoga je predložio da se nakon što Parlament odobri Proračun Republike Mađarske, za iduću sjednicu izradi konkretan prijedlog s proračunskim stavkama. Uz navedene primjedbe i prijedloge plan rada za 2008. prihvaćen je s jednoglasnom odlukom Skupštine. Jednoglasno je prihvaćeno i financijsko izvješće za prvih devet mjeseci, koje pokazuje da su prihodi i rashodi ostvareni prema planu 65-postotno (201 od planiranih 307 milijuna forinti). U okviru toga prihvaćena su i izvješća o djelatnosti Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, o poslovanju i financijskom stanju «Zavičaja» na Pagu, financijsko izvješće Hrvatskog vrtića osnovne škole i učeničkog doma u Santovu.

Nacrtom HDS-ova proračuna, koji je izrađen bez poznavanja konkretne državne potpore, prihodi i rashodi planirani su s osnovnim prošlogodišnjim stavkama, s 271 milijunom forinti. Prema tome prihode čini državna potpora prema lanskim 88 milijuna, potpora za ustanove 47, a za santovačku hrvatsku školu 130 milijuna forinti. Među izdacima 35 milijuna planirano je za osobne izdatke, 9 za doprinos osobnih izdataka, 26 milijuna za materijalne izdatke. Osim toga 45 milijuna za potporu ustanovama, 130 milijuna za izdatke santovačke hrvatske škole. Skupština je na prijedlog Odbora za financije donijela odluku da se 77 milijuna oročenih u vrijednosnim papirima, nakon izrađenoga prijedloga za sljedeću sjednicu, ponovno oroče, kako bi, možda s malo više rizika, ostvarili veći prinos. U nastavku, sukladno Pravilniku o organizaciji i radu HDS-a, donijeta je odluka o izmjeni i dopuni pravilnika sa zadaćama i djelokrugu odbora. Prihvaćena je i osnivačka povelja Ureda Hrvatske državne samouprave. Na temelju primjedbe Ureda za javnu upravu, u skladu sa zakonskim obvezama, biran je i ovlašten revizor kojega do sada HDS nije imao, a izabrana je Jelica Čende iz Barče, koja će ubuduće obavljati unutrašnju reviziju Državne samouprave. Kako reče predsjednik Mišo Hepp, držali su se dosadašnjeg načela da

osoba mora biti pripadnik hrvatske narodnosti, uz to ona ima potrebnu stručnu spremu i dobro govori hrvatski.

Milica Klaić-Taradija izvijestila je Skupštinu o radu i rezultatima radne skupine za manjinske medije, čiji je član, kao stručnjak HDS-a, koja će izraditi prijedloge za promjene u ustrojstvu, programima i nacionalnoj strategiji rada na televiziji, koja je potaknula i vezivanje ugovora o suradnji s državnim manjinskim samoupravama, pa i HDS-om. Ilo je riječi i o planovima razvijanja santovačke hrvatske škole, izgradnji novog učeničkog doma i drugih popratnih prostorija. Kako je okupljene izvijestio Mišo Hepp, izrađena je cjelovita dokumentacija, a do 28. siječnja predat će se natječaj. Pomoću mađarske države i matične domovine, projekt vrijedan 350 milijuna mogao bi se ostvariti u roku od dvije godine. Za predaju natječaja potrebno je garantno pismo, koje je HDS u vrijednosti od 149 milijuna forinti preuzeo na sebe, a za to je jednoglasnom odlukom Skupštine ovlašten predsjednik.

U okviru posljednje točke dnevnoga reda, na zatvorenoj sjednici za voditelja Ureda od 1. siječnja 2008. godine jednoglasno je izabran Jozo Solga, dosadašnji član Skupštine, koji će se odreći svog mandata, a na njegovo mjesto dolazi sljedeći po redu sa Savezove liste iz Podravske regije.

Iduća sjednica Skupštine predviđena je za veljaču kada će se raspravljati i o HDS-ovu proračunu za 2008. godinu.

bpb

Županijski hrvatski dan u Harkanju

Hrvatska samouprava Baranjske županije 8. prosinca organizirala je Županijski hrvatski dan, koji se održao u harkanjskom domu kulture s početkom u 17 sati. U sklopu programa održan je se Forum hrvatskih manjinskih samouprava Baranjske županije čiji su predavači bili: Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, on je govorio o Suradnji HDS-a s teritorijalnim i mjesnim samoupravama, Branka Pavić-Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika, uz predstavljanje našega tjednika, govorila je na temu Rad i kontakti s čitateljima Hrvatskoga glasnika; Mišo Šarošac, predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije, govorio je o dosadašnjem radu i planovima HSŽB, a bila je to ujedno i javna tribina županijske hrvatske samouprave. Priredbi je pribivao i predsjednik Samouprave Baranjske županije János Hargitai.

U 18 sati počeo je Folklorni program KUD-a „Mohač“ i mješovitog zbora iz Harkanja, uza solistički nastup Éve Menyhárd, nakon čega je slijedila zajednička večera uz „Baranjinu“ hrvatsku tamburašku glazbu. Na skupu je sudjelovao i harkanjski gradonačelnik István Bédi.

U Baranjskoj županiji djeluju 33 hrvatske manjinske samouprave od ukupno 115 koliko ih je utemeljeno na posljednjim manjinskim izborima u Mađarskoj. Od posljednjih izbora manjine imaju i županijsku razinu samoupravljanja. Manjine koje su u pojedinim županijama uspjele utemeljiti najmanje deset svojih samouprava, mogle su utemeljiti i Županijsku manjinsku samoupravu: Hrvati su to uspješno učinili u šest županija, te u glavnome gradu u kojem djeluje 17 manjinskih hrvatskih samouprava po okruzima i Glavno gradska hrvatska samouprava.

Ovaj srednji stupanj samoupravljanja do sada je dobio zajamčenu državnu normativu, koliko i mjesne manjinske samouprave. U 2007. godini I od 640 000 forinti, a ostalo je bilo prepušteno volji županijskih tijela. Pri tome, po saznanjima predsjednika HDS-a Miše Heppa, jedino je Hrvatska samouprava Baranjske županije dobila od županije za svoje djelovanje dva milijuna forinti, uz Glavnogradsku hrvatsku samoupravu čiji je godišnji proračun od 13 milijuna forinti osigurala Glavnogradska samouprava. To su dvije teritorijalne razine hrvatskog samoupravljanja u Mađarskoj koje su od svojih teritorijalnih jedinica dobile dodatna sredstva za djelovanje. Ostalih pet županijskih hrvatskih samouprava zasada nije dobilo dodatnu potporu, bar po saznanjima g. Heppa.

Kako je naglasio Mišo Šarošac, 20. ožujka utemeljena je Hrvatska samouprava Baranjske županije koju čini devet zastupnika. Biran je Financijski odbor, predsjednik Mišo Šarošac i dopredsjednik Mijo Matović. Imaju redovite mjesečne sjednice i dobre veze sa Županijom te su s pravom sudjelovanja Hrvati zastupljeni u svim odborima županijske skupštine, odnosno u Županijskoj skupštini predsjednik zastupa Hrvate s pravom sudjelovanja. Županija nije bila škrta prema romskoj, njemačkoj i hrvatskoj županijskoj samoupravi. Županijski aparat pomaže rad manjinskih županijskih tijela, tako i hrvatskog u svakom smislu: u financijskom, administrativnom i pravnom. Dobivene su prostorije u zgradi

Županije, potpuno opremljen ured s internetom, telefonom i svim potrepsinama za nesmetan rad. Za sve ostale troškove pri obavljanju poslova dobiju 72 tisuće forinti (za papir i sve ono što je potrebno za nesmetano djelovanje). Potkraj ožujka utemeljena samouprava uz prvu ratu od državne normative (samo 480 tisuća forinti jer su županijske samouprave utemeljene tek u drugom tromjesečju) dobila je i potporu Županije od 372 tisuća, a u lipnju je županijska samouprava njezina Skupština, manjinskim županijskim samoupravama u Baranji izglasovala deset milijuna forinti potpore, koja je podijeljena prema utvrđenim kriterijima (broj utemeljenih samouprava, broj elektora i broj pučanstva), po čemu je Hrvatima pripalo dva milijuna forinti. Time je započeto planiranje i rad. Raspisan je natječaj za programe na kojem je podijeljeno više od 700 tisuća forinti. Pristigla su 33 natječaja, od kojih su odbijena tri, a u drugoj rundi stiglo je šest natječaja, i svi su dobili potporu, te su tako ti novci i potrošeni. Podupire se rad manjinskih samouprava, ali i stvara živi kontakt među njima, naglasio je Šarošac dodavši kako unatoč vezama dviju županija, Osječko-baranjske i Baranjske županije, u Osječko-baranjskoj županiji ne shvaćaju da ovdje žive Hrvati u velikom broju i nema nikakvih političkih veza. Kao primjer naveo je suradnju Međimurske i Zalske županije te njihov

Mješoviti odbor za manjine. Na tom bi ubuduće trebalo poraditi.

Predsjednik HDS-a Mišo Hepp pozvao je na budnost zbog novih zakonskih regulativa glede manjinskih samouprava i njihova djelovanja u 2008. godini. Kratko je sažeo rad i djelatnost HDS-a i njezinih ustanova. Kazao je kako je u 2007. godini HDS imao proračun d 86 milijuna forinti plus 45 milijuna za održavanje svojih ustanova, a sveukupni proračun HDS-a i njegovih ustanova kretao se oko svote od 300 milijuna forinti. U godini u koju ulazimo HDS će za svoje djelovanje, kako sada izgleda, dobiti 88 milijuna forinti plus 47 milijuna za održavanje svojih ustanova, ako parlament 19. prosinca prihvati i izglasuje državni proračun. Osvrnuo se na najvažnije HDS-ove ustanove: Zavičaj d. o. o., Croaticu Kht. čiji je najvažniji profil tiskanje Hrvatskoga glasnika, i na ponos Hrvata u Mađarskoj, Hrvatsku osnovnu školu i vrtić u Santovu, u čiju će proširenje i izgradnju u nastupajućim godinama biti uloženo više od 300 milijuna forinti ako se ostvari zamišljeni projekt. Već na svojoj prvoj sjednici HDS je donio odluku o pozivanju predsjednika županijskih hrvatskih samouprava na HDS-ove sjednice, radi što boljega i učinkovitijeg protoka informacija. Dobiju sve materijale i odluke HDS-a te se time može dalje upoznati zastupnike hrvatskih manjinskih samouprava na terenu. U svom obraćanju nazočnima

predsjednik HDS-a upozorio je na novu zakonsku regulativu glede financiranja manjinskih samouprava, koja stupa na snagu 1. siječnja. Naime, od sljedeće godine umjesto dosadašnjih 640 tisuća državne potpore, mjesne manjinske samouprave dobit će 740 tisuća, a županijske manjinske samouprave dobit će milijun forinti. Ali kako? Jednim složenim i diferenciranim sustavom raspodjele. 75% spomenutoga iznosa dobit će u dvije godišnje rate do 15. ožujka i do 15. kolovoza, dakle onih 555 tisuća forinti, a za ostatak od 185 tisuća trebat će se natjecati programima. Radi se o postroženoj administraciji i obrazloženoj papirologiji. Mjesne samouprave se između dvaju praznika ili najkasnije početkom siječnja trebaju se putem mjesnih bilježnika, koje trebaju što češće savjetovati i pitati za pomoć, registrirati putem obrasca koji će biti dostupan u Magyar Közlönyu, a to će u roku od tri dana njihov bilježnik morati dostaviti Glavnom odjelu za nacionalne i etničke manjine, a ovi Uredu premijera ako žele dobiti prvu ratu državne normative. Propuste li to, neće moći dobiti ni drugu ratu. Moramo biti na visini zadatka, naglasio je predsjednik HDS-a i ukazao na činjenicu kako dosada manjinske samouprave nisu bile ni gospodarska jedinica, ni civilna udruga, ni politička struktura. Od 1. siječnja morat će djelovati kao gospodarska jedinica, kao mjesne samouprave, ali, naravno, bez aparata koji moraju osigurati da bi mogle uopće djelovati.

U svom predavanju Branka Pavić-Blažetin naglasila je važnost tjednika Hrvata u Mađarskoj u svakodnevnom protoku informacija i očuvanju nacionalnog identiteta te pisane riječi. Obavijestila je nazočne o strukturi djelovanja tjednika Hrvata u Mađarskoj, vlasnicima lista i izdavaču koji tiska tjednik i u čijem se ustrojstvu nalazi uredništvo.

Ukazala je na nedostatnu financijsku potporu i mali broj novinara s kojim je teško obavljati zacrtane zadaće. Nužno je još najmanje dva novinarska statusa u dvije naše regije, u Baranji i Podravini te Budimpešti. Podijelila je mišljenje o općem stanju tiskanih medija manjina koji ni slovom nisu spomenuti u Manjinskom zakonu. Ukazala je na važnost novinarskih radionica i uredništava u razvoju manjinskoga tiska i na stručnu pozadinu koja je potrebna za profesionalni rad novinarskog kadra, te je postavila nekoliko pitanja na koje je mišljenje urednika manjinskih listova ovih dana molio manjinski ombudsman: Je li potpora za tiskanje manjinskih listova zadovoljavajuća? Prihvatljivo li je da država putem Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine financira manjinske listove?

Prihvatljiv li je onaj model po kojem se sada određuje financiranje pojedinih manjinskih listova? Imaju li manjinska uredništva, manjinske radionice svoju samostalnost? Je li sloboda tiska i mišljenja garantirana na zadovoljavajući način u postojećim okvirima u kojima danas djeluju manjinski mediji? Ako ne, koje su one nužne promjene koje bi to jamčile?

Nakon predavanja započeo je folklorni program, a stigao je i predsjednik Skupštine Baranjske županije János Hargitai koji se obratio nazočnima ukazavši na mnoge nedostatke i propuste Manjinskoga i Izbornog zakona te sustava financiranja županijskih manjinskih samouprava. Obećao je potporu radu manjinskih županijskih samouprava sa strane Samouprave Baranjske županije, prema kriterijima izrađenim već 2007. godine, te pozvao hrvatsku zajednicu da pojača svoje aktivnosti, da radi na očuvanju nacionalne samobitnosti.

bpb

KOLJNOF – Koljnofska mladina je priredila za adventski mjesec bogati program uz našganje svić u domaćoj Hodočasnoj crikvi. Subotu, 1. decembra, od 18 uri je predstavilo božićni igrokaz Hrvatsko pučko kazališće iz Hvara, dokle su 8. decembra tamburaši iz Vulkaprodrštova polipšali čas adventa. 15. decembra, koncertirao je šopronski koruš Spontánusz i koljnofski školari su bili pripravili program, a 22. decembra, početo od 18 uri, mješćani su se mogli zajedno veseliti sa koljnofskom ženskom klapom Golubice ter mjesnimi tamburaši. Potom su organizatori čekali pred crikvom sa zakipljenim vinom i poharajom sve nazočne.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava Željezne županije, zajedno s Izdavačkom kućom Totem Plusz, je pozvala 10. decembra, pondiljak, na prezentaciju fotoalbuma o Hrvatskoj. Fotograf Nándor Csapó je pohodio s objektivom Slavoniju, dokle je Bence Gyulai sa svojim fotoaparatom ovjekovječio lipotu Dalmacije. Na promociji knjige s kulturnim programom nastupili su hrvatski školari dotične županije.

PRISIKA – Božićna svetačnost je održana 23. decembra, nedilju, početo od 15 uri i u ovom selu. U kulturnom programu nastupila su dica iz čuvarnice, mišani jačkarni zbor pod peljanjem Mirka Berlakovića, ter Kulturno-umjetničko društvo Zviranjak koje je predstavilo božićni igrokaz, kot svako ljeto. Na Božić je domaćoj publici prvi put zasvirao omladinski tamburaški sastav, na čelu s Miklošom Kelemenom. Zasada najnoviji tamburaški sastav Gradišća broji 20 članov, u njemu s dicom i mladinom, od 8 do 18 ljet starosti.

DONJA DUBRAVA, MLINARCI – U okvirima Programa za susjedstvo Slovenija–Mađarska–Hrvatska mlinaračka mjesna samouprava s Općinom Donjom Dubravom pokrenula je projekt za izobrazbu budućih projekt-menadžera. Među 25 sudionika bilo je osam iz donjih međimurskih naselja. Pošto su sudionici obuke iz Mađarske preuzeli diplome, u svečanom prilikom mogli su učiniti to i osmero novih projekt-menadžera iz Hrvatske. Na svečanoj predaji u Donjoj Dubravi pribivao je i župan Međimurske županije Josip Posavec.

KERESTUR – Na dan Sv. Lucije u dječjem vrtiću priređen je običaj vezan uz taj dan. S pomoću svojih odgojiteljica i učiteljice Klare Kos djeca su posijala pšenicu, izrađivala urese i lutke od slame te druge ukrase, a zatim su nastavili pripreme u mjesnoj župi.

Razgovori o zemljopisnim imenima na manjinskim jezicima

Glavni odjel za nacionalne i etničke manjine pri Uredu predsjednika Vlade 30. studenog u Budimpešti organizirao je razgovore o uporabi narodnosnih zemljopisnih imena na narodnosnim/manjinskim jezicima. Na savjetovanje su pozvani predsjednici i stručnjaci državnih manjinskih samouprava, nadalje čelnik Obora za zemljopisna imena koji djeluje uz ministra za poljoprivredu i razvoj provincije, i članovi tog odbora za manjinska pitanja. Savjetovanje je otvorila glavna voditeljica Erika Németh, koja je istaknula važnost uporabe narodnosnih zemljopisnih imena u javnom životu i javnoj upravi.

Kako u nastavku reče Erika Németh, sveukupna zemljopisna imena dio su povijesnih i jezičnih tradicija manjinskih zajednica, stoga je njegovanje i očuvanje toga manjinskog jezičnog blaga zadaća i manjinskih zajednica i organa Vlade. Organiziranjem razgovora u okviru radionice, Glavni odjel želio je predsjednike i stručnjake državnih manjinskih samouprava upoznati s Vladinom odlukom br. 303/2007(XI. 14) o utvrđivanju i unošenju u popis (registriranju) službenih zemljopisnih imena u Mađarskoj, o zadaćama u svezi sa zemljopisnim imenima, te omogućiti raspravu o problemima i otvorenim pitanjima na tome području.

U okviru radionice održana su četiri predavanja. Ervin Földi, bivši predsjednik Odbora za zemljopisna imena, osvrnuo se na povijesne događaje oko zemljopisnih imena, na rad Odbora u proteklim desetljećima, na staro i novo zakonsko reguliranje tih pitanja. Uz drugo, on je utvrdio da postoji potreba za preciziranjem zakonskih propisa o narodnosnim zemljopisnim imenima, formulirajući konkretne prijedloge za ukinuće postojećih nedostataka. Zsuzsanna Józsa, suradnica Središnjega statističkog ureda (KSH), govorila je o zborniku naselja Republike Mađarske, a Gábor Mikešy, suradnik Zemljišnomjernog zavoda izlagao je o skupljanju, obrađivanju i kartografskoj primjeni narodnosnih mikrotoponima. Pero Lastić u svom je predavanju iz pogleda manjina ocijenio zakonske propise o uporabi narodnosnih zemljopisnih imena i predstojeće zadaće.

Nakon predavanja uslijedila je diskusija. Dr. Ernest Barić, stručnjak Hrvatske državne samouprave, pozdravio je skup. On drži važnim da se stručno usuglašavanje o narodnosnim zemljopisnim imenima nastavi, koje bi rezultiralo preciziranjem Manjinskog zakona. Istaknuo je nadalje da su narodnosna zemljopisna imena dio narodnosne samosvojnosti, te je njihova uporaba više nego poželjna. *Uredništvo*

Peta adventska svetačnost u Starom Gradu

Božićni ples u izvedbi Kajkavcev iz Umoka

Peta, malojubilara adventska svetačnost u starogradskom domu kulture Bijeli konj ne bi mogla biti srdačnija, u čekanju svetka toplija nek što je bila 15. decembra, subotu, u bogatom repertoaru nastupajućih grup iz Austrije, Slovačke ter naše zemlje. Joško Tolnai, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, na početku skoro triurnoga programa pozdravio je brojne goste, med njimi i visoke političare Pavla Štipkovića, ministarskoga savjetnika, dr. Istvána Nagya, donaćelnika Staroga Grada, Matiju Šmatovića, dopredsjednika Hrvatske državne samouprave, Mariju Pilšić, predsjednicu Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, ter načelnike gradišćan-skih sel. Kako je rekao uz ostalo, Hrvati u Starom Gradu i s ovim svečevanjem kanu pokazati cijeloj okolici da oni još postoju, marljivo djelaju i ne kanu si pozabiti na svoje korijene, na materinski jezik kot i na stare tradicije ne, ku su im sve prikldali starioci i staremajke. Za presenećenje je na ovom spravišću prvi put dodiljena županijska nagrada Mariji Nović-Štipković, ka je predsjednica Hrvatske manjinske samouprave u Kemlji, i desetljeća dugo je angažirana u hrvatskom poslovanju u spomenutom naselju. Po riči Matije Šmatovića, dopredsjednika Hrvatske manjinske samouprave dotične županije, ovo priznanje su ljetos dostali trimi. (Istovrimeno je na undanskoj svetačnosti Matija Firtl, dopredsjednik Jursko-mošonsko-šopronske županije, predao županijsku nagradu za manjine Undancu Franji Krizmaniću ter Koljnofcu Ladislavu Horvatu.) Za svetačnimi trenutki se je jednoč nek raširio moćni glas dvanaest harmanijov i odigrane su poznate melodije u interpretaciji Kemljancev. Potom su zajačili najmilije kemljanske jačke pjevači Maloga Dunaja. Kemljanski školari, u

Na svetačnosti je predana županijska nagrada Kemljanki Mariji Nović-Štipković. Sliva: Jožef Tolnai, predsjednik HMS-a u Starom Gradu, dr. István Nagy, donaćelnik Staroga Grada, slavljena Marija Nović-Štipković ter Matija Šmatović, dopredsjednik HDS-a

pripravljanju Eržike Pormüller, prikazali su takov sjajni božićni igrokaz da su za marljivost i trud pravoda zavridili burni aplauz. Tamburaši Hatskoga kola iz Pandrofa, pod peljanjem dušobrižnika Branka Kornfeinda, uz muzički andjelski pozdrav donesli su još brojne crikvene kompozicije. Muški zbor iz Hrvatskoga Jandrofa svenek je jedinstveni doživljaj čuti, ovput su predstavili još i to kako su u njegovom selu nekad išli na „binčanje“ pri čekanju maloga Jezuša. Red običajev su nastavili na pozornici i kotrigi kemljanskoga Kulturno-umjetničkoga društva Konoplje, sa starim „zakonom“ toga naselja, pohodom Sv. Barbare. Umočki tamburaši s najmodernijimi božićnimi pjesmami su polipšali starogradski advent, a njevi tančoši u bijelom pratežu su zaplesali okol božićnoga driva. Kako je šalno najavila Ljubica Fekete, moderatorica prog-rama, svetačnost su zatvorili domaćini, „najmladji zbor Gradišća iz starih jačkarov“. Uz sve ove „titule“ moremo još reći da je ov korus i najbrojniji u cijeloj našoj regiji i utemeljen je pred ljetodan. Kad su umočki tančoši umarširali sa svićami u ruka na dobro poznatu melodiju *Tiha noć*, onda je jur sva publika jačila s njimi skupa. Zatim su uz obilne stole u malo slobodnijoj atmosferi mogli diskutirati Hrvati iz trih zemalj, ki su se mogli veseliti, bojsjek do kasne ure, dobromu društvu a i skupnomu jačenju. *-Timea Horvat-*

Kemljanski školari su prikazali odlični božićni igrokaz

Muški zbor iz Hrvatskoga Jandrofa je došao binčati u Stari Grad

Forum hrvatskih manjina

U organizaciji i prostorima Hrvatske matice iseljenika u utorak, 11. prosinca, 13. Forum hrvatskih manjina. Riječ je, naime, o stručnome godišnjem skupu na kojem se razmatra status, problematika i aktualnosti vezane uz hrvatske manjine u europskim državama. Forum je okupio vodeće predstavnike hrvatskih manjina iz Austrije, Crne Gore, Češke, Italije, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Srbije, predstavnike ustanova iz Republike Hrvatske čiji djelokrug rada obuhvaća brigu i interes za hrvatske manjine u Europi, predstavnike Središnjega državnog ureda za razvojnu strategiju i usklađivanje fondova EU te predstavnike veleposlanstava spomenutih zemalja u Republici Hrvatskoj. Teme ovogodišnjega skupa jesu: hrvatske manjine u europskim zemljama i pristup fondovima EU – dosadašnja iskustva; mogućnosti suradnje i povezivanja na temelju zajedničkih programa za očuvanje manjinskog identiteta radi dobivanja sredstava iz fondova. Uz to Forum hrvatskih manjina pruža prigodu za uzajamno bolje upoznavanje, informiranje, savjetovanje i jačanje međusobne suradnje.

Pozdravno slovo nazočnima uputila je ravnateljica HMI-a Katarina Fuček, koja je ujedno i otvorila skup. Nazočne su pozdravili dr. Vladimir Lončarević, pomoćnik savjetnika predsjednika za pitanja političkog sustava (Ured predsjednika RH), Mirjana Bohanec Vidović, pomoćnica ministricice vanjskih poslova i europskih integracija, Ivana Sućec Trakoštanec, predsjednica Pododbora za hrvatske nacionalne manjine u europskim državama Hrvatskog sabora, dr. sc. Jasmina

Kovačević-Čavlović MVPEI, načelnica Odjela za hrvatske manjine, mr. Milena Klajner iz Ureda za nacionalne manjine Vlade RH, predsjednica Ureda, te preč. Ivan Kutleša iz Ravnateljstva dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu.

Uvodno izlaganje održala je Elijana Čandrlić, urednica na Hrvatskom radiju, te moderatorica skupa. Izlagači su bili i Iva Frkić, voditeljica Odsjeka pri Središnjemu državnom uredu za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU, te Josip Tvrtko Čelan, stručni savjetnik u Upravi za integrirani regionalni razvoj u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka.

Tom su prigodom svoja stajališta izložili i predstavnici hrvatskih manjinskih zajednica iz Europe: Juraj Cvečko, predsjednik Hrvatskoga kulturnog saveza u Slovačkoj – Bratislava, Ivo Garić, predsjednik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji – Ljubljana, Jašo Šimić, član Izvršnog odbora Hrvatskoga nacionalnog vijeća – Subotica, dr. Ivan Ilić, predsjednik Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore – Kotor, mr. Snježana Trojačanec, predsjednica Zajednice Hrvata u Makedoniji – Skopje, Ljubomir Radan, predstavnik Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj – Karaševo, potom Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave – Budimpešta i Martin Ivančić, predsjednik Narodnog savjeta Gradišćanskih Hrvata – Željezno.

Nakon izlaganja uslijedila je rasprava, te zaključne riječi koje je uputila ravnateljica HMI Katarina Fuček.

Željka Lešić

Etnografija Hrvata u Mađarskoj 2007

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae i Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, u utorak, 4. prosinca, u prostorijama Kluba predstavljen je 12. broj zbornika „Etnografija Hrvata u Mađarskoj” urednika Đure Frankovića. O ovome vrijednom izdanju govorila je docentica s Odsjeka za kroatistiku i slavistiku dr. Janja Prodan. Promociji su uz predsjednika HDS-a Mišu Heppa pribivale Vesna Njikoš Pečkaj, konzul gerantica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, i Katja Bakija, treći konzul.

„Etnografija Hrvata u Mađarskoj” zbornik je znanstvenih radova i studija koji je na dvjestotinjak stranica okupio autore iz Mađarske i Hrvatske. Urednik Đuro Franković zbornik je podijelio u pet tematskih cjelina. U prvoj, pod podnaslovom „Studije” prinosi su koji se bave pitanjima antroponimije i toponimije hrvatskih naselja u Mađarskoj, u drugoj cjelini razmatra se folklorna građa, predaje Hrvata u Pomurju i vjerovanja šokačkih Hrvata u Santovu. Treći tematski blok posvećen je obljetnicama i sjećanjima na osobe koje su svojim radom i djelovanjem pridonijele očuvanju hrvatskoga jezika, kulture i običaja u Mađarskoj, a četvrti blok donosi etnološko-literarne tekstove koji analiziraju književni korpus Hrvata u Mađarskoj, najistaknutije predstavnike i njihova djela. U petom, završnom bloku objavljeni su osvrti na značajna nova izdanja koja se bave hrvatskim manjinskim pitanjima s gledišta jezika, književnosti, kulture i znanosti.

U razgovoru koji je uslijedio nakon promocije, naglašeno je kako su ovakvi izdavački projekti iznimno važni i korisni ne samo u životu Hrvata kao manjinskog naroda nego su vrijedan kulturološki i znanstveni doprinos u produbljivanju i razvijanju svekolikih veza s maticom.

uredništvo

Mišo Hepp posjetio Tereziju Kolonović-Daniel

Predsjednik Hrvatske državne samouprave tijekom službenog posjeta Gradišću, posvećenju crkve u Kisegu i drugih obveza, 17. studenog našao je vremena da osobno posjeti ovogodišnju dobitnicu odličja Hrvatske državne samouprave za osobit doprinos razvitku društvenog života i kulture Hrvata u Mađarskoj, umirovljenu učiteljicu Tereziju Kolonović-Daniel koja živi u Nardi. Ona zbog bolesti svoje majke nije mogla osobno primiti odličje na svečanosti povodom Dana Hrvata u Budimpešti. Stoga se predsjednik HDS-a dao na put. Nažalost samo nekoliko dana nakon 17. prosinca majka Terezije Kolonović je umrla.

Bio je to dirljiv susret, kazao je za tjednik Hrvata u Mađarskoj predsjednik HDS-a Mišo Hepp, naime, upoznao je roditelje svoje kolegice iz studentskih dana Terezije Kolonović s kojom se otada nije sreo. Zajedno s njim bili su i zastupnici nardanske Hrvatske manjinske samouprave, na čelu s predsjednicom Kristinom Glavanić.

bpb

Sto trideseta obljetnica Deklaracije o jeziku gradišćanskih Hrvata

Najbolji sinovi u zapadnoj Ugarskoj u drugoj polovici 19. stoljeća ulagali su nemale napore u očuvanje hrvatske zajednice. Zahvaljujući njima Hrvati su se na tim prostorima i očuvali, a danas se s pravom mogu smatrati najjačom i najsvjesnijom hrvatskom dijasporom u svijetu. Da bi se očuvali, trebali su iz temelja pokrenuti, potaknuti nove zamisli i zahvate: izdavanje udžbenika, knjiga, kalendara, molitvenika, pjesmarica na svome narječju koji bilježi razmjerno dugu tradiciju na tim zapadnougarskim prostorima. Značilo bi to da su pružali stanovit otpor denacionalizacijskim nasrtajima, odnarođivanju, i doživjeli svoj kulturni preporod.

U tom je nemalu ulogu imala i objava Deklaracije o načinu pisanja slova, zapravo o prihvaćanju Gajeve reforme. Povodom 130. obljetnice te čuvene deklaracije trebamo istaknuti kako je ona bila od sudbonosnog utjecaja na daljnji razvoj hrvatske pismenosti i jezika u Gradišću.

Pobornik i stjegonoša bio je zaslužni Mihovil Naković (Veliki Borištof, 1840–1900), učitelj i kantor u Koljnofu, koji je oko sebe okupio svjesne hrvatske intelektualce, učitelje i svećenike, pa su njegovi koraci, kao upornog i nadasve marljivog Hrvata, urodili nove plodove, naime, utemeljena je radna zajednica koja je izradila potrebne udžbenike (više no dvadeset). Tako bok uz bok našli su se na okupu uz genijalnog i kreativnog voditelja Gašpara Glavanića mnogi naši istaknuti sinovi, uostalom i Mihovil Naković, koji

poslije službovanja u raznim hrvatskim naseljima na tim prostorima 1874. godine dolazi u Koljnof, gdje je razvio osebujan kulturni život, izdao velik broj knjiga, čuvao i gajio nacionalnu svijest, te ovdje bude i pokopan.

Miho Naković postao je autorom čak sedam udžbenika. Sastavljanje i ovih udžbenika bilo je najtešnje vezano s rješavanjem jezičnih i pravopisnih pitanja. Dotada su glasovi: č, ć, đ, lj, nj, s, š, ž bilježeni mađarskom ortografijom.

Mihovil Naković 16. listopada 1877. godine o jedinstvenom jeziku i pravopisu zapadnougarskih Hrvata objavio je svoju čuvenu *Deklaraciju*. Odlučno se založio za uvođenje Gajeve pravopisa. Naišao je na jak otpor mađarski nastrojenih svećenika, ali je na koncu prihvaćena njegova koncepcija. Franjo Kuhač, sakupljač pučkih pjesama i u Gradišću, održavao je dobre veze s Nakovićem te je Deklaraciju objavio u zagrebačkom časopisu *Vienac*, 1877. godine.

Deklaracija Poštovani gospodini učitelji!

... Budemo se ali čvrsto skup deržali... K otoj složnosti je ali neophodno potribno, da mi pred vsim drugim način pisanja u našem jeziku tako uredimo, da bude spodoban - ako ne jednak - k jeziku naših rodjakov - Slavov - Vsi Slavi, Hervati i Slovaki, Rusi i Poljaki, Čehi, Dalmatinci i Černogorci su primili pi-

sanje naglaskom (Akzent); samo mi neko-liko se tomu suprotstavljamo i staropis za bolje deržimo? Mi ne bi radi u tom velikom društvu biti, to je, mi se ne željimo Hervati ostati? Željimo si našu hervatsku majku ostaviti i pozabiti? Ali moremo reč, da smo mi najmudriji, buduć da staropis branimo?

Neki zgovaradu s tim, da je staropis laglji neg novi. Tako „zs” je laglje neg „ž”; – „sz” je laglje neg „s”; – „cs” je laglje neg „č” itd? Koliko truda ima učitelj, dokle ditetu zapameti „sz” – „zs” – „cs” – „ch”, pak još velu, da je to laglje nego novo „ž, č, ć, š”! – A koliko pak je novoga? Novo je š, ž, ć, č; drugo vse staro. Ki se ada ove četire slove ne more zapametit, on je – „slaboglavac” i nij prikkladn za učitelja. Ako pak vindar staropis laglji, neg novi, zač se pak on pogublja, a novi se već i već razširuje? Da je jur za staropis smrtna ura udrila, to je svitlo, ar nigdar se već ne segura knjige staropisne izdati. – Ja nemer sam valujem, da se knjige novopisane starim ljudem, – hoću ravno reč – starim babam ne dopadaju, ali i to mislim ćete mi svidočiti, da svit ne starosti, nego mladosti sliši, ar pri mladosti je ufanje, da će svit uživati. Mladosti pak je novopis poznat, ar je jur va vsi dobrih školah zapeljan...

Doklanjajuć moje pismo, prosim vas, presudite riči, pokihdob da ćedu iste knjige pod tisku dati, nazvistite meni čim najperlje moguće bude krez podpisak na priložnom listu, s kim pisanjem si željite iste knjige imati. Vam se dobro hoteći ostajem vaš verni i večni priatelj.

U Kolnofu 16. oktobra 1877.

Mihovil Naković,
učitelj

Međunarodni projekt „Kolonija mladih” i izložba dječjih radova u Gradskoj knjižnici u Sigetu

U nedjelju, 2. prosinca 2007, u 15 sati u Gradskoj knjižnici u Sigetu, kao završni dio trodnevne umjetničke radionice u sklopu međunarodnoga projekta „Kolonija mladih” i suradnje djece iz Baranje (Ernestinova i Sigeta), otvorena je izložba dječjih radova u različitim tehnikama. Izložbu je otvorila mr. sc. Katja Bakija, konzulica GK RH u Pečuhu. Tom prigodom pozdravila je sudionike projekta i uime konzul gerantice gđe Vesne Njikoš Pečkaj i naglasila kako Generalni konzulat daje punu podršku ovakvim akcijama i pozdravlja kreativne susrete i druženje djece i mladih iz Hrvatske i Mađarske kroz regionalnu suradnju.

Nositelj je ovoga zanimljivog i korisnoga međunarodnog projekta, koji je u svojoj petoj godini, Osnovna škola iz Ernestinova. U svoj program uključuju 250-ak djece i mladih od 10 do 20 godina. Okupljaju ih oko različitih umjetničkih radionica (batik, drvorez, keramika, grafika, slikarska tehnika, slamarska radionica), a pod nazivom „Inkluzija” djeluje posebna radionica u kojoj se pomaže djeci s poteškoćama u razvoju i mentalnim retardacijama.

Voditelji „Kolonije mladih” profesori Damir Škrlec i Irena Brando već su surađivali s djecom iz Slovenije i pripadnicima hrvatske nacionalne manjine iz Vojvodine (Subotica i

Tavankut), a ovom su prigodom uključili djecu iz Baranjske županije.

Cijelo događanje ostvareno je i kroza suradnju s Pečuško-baranjskim klubom intelektualaca, Glazbenom i umjetničkom školom „Leo Weiner” iz Sigeta i tamošnjom Gradskom knjižnicom te s Međunarodnom likovnom udrugom „Petar Smajić” iz Hrvatske. Prvi u nizu susreta, druženja i zajedničkog rada djece iz Hrvatske i Mađarske održan je u Sigetu od 30. studenoga do 2. prosinca 2007. godine, a sljedeći će se u proljeće 2008. održati u Ernestinovu. Priređena izložba rezultat je trodnevnog rada umjetnike radionice „Kolonija mladih.”

bpb

Trenutak za pjesmu

Đuro Franković

Pismo 2

Nisam Te pozdravio zelenom uskrsnom grančicom, valjda zbog Tvojih oštarih riječi?!

Ti me osuđuješ. Obljiva Te plamen bunta.

Zaboravljaš da si uz mene povezana krvlju i kostima!

Čekanje i ponovno čekanje; veličina strpljivosti se mora uliti u Tebe.

Možda lažem kada Ti kazujem:

– Budi izdržljiva! Počešljaj se svom snagom vjetra, i on će Ti svirati melodiju pozdrava,

primijetit ćeš ponovno Svoje rođenje.

Proklete daljine nas razdvajaju;

Rijeke gase u nama zeleno svjetlo,

peru tragove do Tvog skrovišta ...

Sâm sam na ulici i duboko udišem

svježi zrak.

(Pogledi, 2007)

Stjepan Blažetin rođen je 1963. godine u Mađarskoj. Osnovnu školu završio je u Serdahelu, maturirao u Hrvatsko-srpskoj gimnaziji u Budimpešti, a kroatistiku završio na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je i magistrirao. Radi na Odsjeku za kroatistiku i rusistiku Sveučilišta u Pečuhu. Prvu svoju zbirku pjesama objavio je 1991. godine, zajedno s Dragomirom Dujmovim, naslova Generacijska antologija, potom književno povijesni pregled književnosti Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas, i to u matičnoj domovini, u Osijeku 1998, antologiju hrvatske poezije u Mađarskoj Rasuto biserje 2002, samostalnu knjigu pjesama Porcija besmisla (zb(i)rka) 2003. godine. Autor je niza knjiga prijevoda te stotine znanstvenih publikacija iz povijesti književnosti, a posebice se bavi poviješću književnosti Hrvata u Mađarskoj.

Malo je poznato kako je Stjepan Blažetin pjesnik. Zapravo ako se osvrnemo na činjenicu kako je pjesnička večer u Kukinju prva samostalna pjesnička večer Stjepana Blažetina u Mađarskoj, onda smo mnogo toga rekli. Rekli smo kako naše Hrvate ne zanimaju njihovi pjesnici, i kako su oni tek čuđenje u ovome našem malom svijetu. Stjepan Blažetin je u matičnoj domovini Hrvatskoj dosada imao niz predstavljanja kako svojih zbirki, tako i pojedinačnih te skupnih nastupa na mnogobrojnim pjesničkim večerima i susretima čitanja hrvatske poezije. Zašto to nije imao dosada kod kuće? Valjda stoga što imamo tako mnogo hrvatskih pjesnika u Mađarskoj? Pa i nismo ih baš previše. Imamo tek nekoliko pjesničkih, književničkih imena srednjeg naraštaja kome pripada i Stjepan Blažetin, Ladislav Gujaš, Timea Horvat, Zoltan Gatai... Skromna je to pjesnička produkcija, bar po opsegu. Imamo nešto više starijih pjesnika i pjesnikinja: Jolanka Tišler, Matilda Bölcs, Katarina Gubinski-Takač, Lajoš Škrapić, Marko Dekić, Đuro Franković... Mladih nemamo. Jer tko su mladi, valjda oni koji imaju između dvadeset i trideset godina. Takvih koji su Hrvati i koji pišu poeziju i književnost na hrvatskom jeziku u Mađarskoj danas, bar kada se pogleda objavljeno, nema.

Pa zašto onda ne cijenimo pisanu, pjes-

Pjesnička večer Stjepana Blažetina u Kukinju

U organizaciji kukinjske Hrvatske samouprave, na čelu s Milicom Klaić-Taradijom, u Kukinju je 17. studenoga održana književna, točnije pjesnička večer Stjepana Blažetina.

ničku riječ, ono malo naših pjesnika. Pjesničko je to pitanje? Za Blažetina je u pogovoru njegove zbirke pjesama Stjepan Lukač napisao: Blažetinovom zb(i)rkom mađarski Hrvati definitivno ulaze u postmodernu literarno razdoblje u kojemu inače naša sredina živi već dobra tri desetljeća. Ovom smo knjigom dobili poveću porciju pomaka u smanjivanju naše sveopće zaostalosti. Đuro Vidmarović pak piše: odlika Blažetinove zbirke «Porcija besmisla» krije se upravo u prožimanju tradicionalnoga pjesničkog govora etničke manjine kojoj pripada, sjedinjenog s postmodernističkim iskoracima preuzetim iz baštine matičnog i većinskog naroda.

Ali vratimo se nakon ovoga poduzeg

otklona u Kukinju, Kukinječanima i Stjepanu Blažetinu. Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matušeka pobrinuo se s tamburašem Tomislavom Taradijom za glazbeni ugođaj, Mira Grišnik čitala je ulomke iz Blažetinove knjige prijevoda na hrvatski jezik, Péter Esterházy: Žena, a potom je pjesnik čitao pjesme iz svojih zbirki pa i one koje još nisu ugledale svjetlo dana, pričajući o sebi, svome pjesničkom putu. Bio je to zanimljiv sat poezije kojem je nazočila i treća konzulica Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuh mr. sc Katja Bakija. Nakon toga slijedilo je druženje uz izvrsno mlado kukinjsko vino i grah koji je skuhaio neumorni Đuro Taradija.

Uredništvo

Nezaboravna večer s Goranom Karanom

U organizaciji Hrvatske samouprave XIII. okruga, Jelica Pašić-Drajko prihvatila se organiziranja koncerta jednog od danas najpopularnijih hrvatskih pjevača Gorana Karana. Organizirana je Hrvatska večer, 15. prosinca, u prostorijama Doma kulture „József Attila” u čijem je programu sudjelovao ovaj poznati Splitsanin i njegov orkestar.

Malobrojnu, ali izabranu publiku pozdravio je prigodnim riječima predsjednik Hrvatske samouprave XIII. okruga Ladislav Romac, posebice dogradonačelnika XIII. okruga Gyulu Borszékia, predsjednicu Glavnogradske hrvatske samouprave Anicu Petreš-Németh, Martina Išpanovića, Vladina savjetnika pri Uredu premijera, predsjednike okružnih hrvatskih samouprava i sve drage goste. Naglasio je kako je ovo osma tradicionalna Hrvatska večer u organizaciji Hrvatske samouprave XIII. okruga. Cilj je tih večeri druženje Hrvata, ali i upoznavanje stanovništva okruga s hrvatskom kulturom, plesom, običajima i narodnom glazbom. Posebno se raduju što su ove godine smogli snage i pozvali u goste Gorana Karana i njegov sastav, što je jamstvo za uspjeh i neponovljiv glazbeni doživljaj. Pokazalo se da je to doista tako. Goran Karan i njegov sastav u više od tri sata koncertiranja, koji su proletjeli u hipu, pokazao je svu ljepotu muziciranja i svoju glazbeničku osobnost. Kako je izjavio za Hrvatski glasnik, on i njegova ekipa oduševljeni su Budimpeštom i gostoljubivošću Hrvata. Prvi put u Mađarskoj i prvi put koncertom za hrvatsku publiku u Mađarskoj. Započeo je s «Lipa si, lipa»..., i uistinu su dali sve od sebe. S „Ave Mariom” poželio je sretan Božić svima onima koji su počastili koncert. Početkom veljače izlazi Goranov novi CD «Dite ljubavi».

Radujem se nastupu u Mađarskoj, bio sam i u Novom Zelandu i Kaliforniji, ali ovo je moj prvi nastup u Mađarskoj. Znam da ovdje žive Hrvati, međutim, nije do sada bilo ni organizacijskih ni financijskih mogućnosti da se organiziraju mnogi koncerti, tako i moj u

Mađarskoj. Ovoga se puta sve poklopilo i radujemo se što smo danas tu među vama, zahvaljujući Jelici i Dušici. Nedavno sam svirao u Rotterdamu, često sviram hrvatskoj dijaspori. Zvucima staroga kraja, zavičaja, ljubavnih pisama, nosim poruke iz domovine – kazao je Karan. Karan ima izraziti senzibilitet za Hrvate u Austriji. Osjeća se to i po tome što u posljednje dvije do tri godine vrlo često nastupa u Austriji pa i među tamošnjim Hrvatima. Deset godina sa svojim sastavom, bio sam dosta mlađi, bio sam svirač ulice, od čega sam velik broj godina proveo upravo u Austriji svirajući tamo u Linzu, Beču, Salzburgu, objašnjava nam Karan. Solo karijeru počeo je 1996. godine, a sa sastavom Big Blue 1995. godine, kao vokalni solist grupe dobiva nagradu za rok hit godine: „Priznaj mi”. Prvi koncert Karan je imao 1982. godine, danas ima 43 godine, i kaže kako se cijeli život bavi glazbom i sviranjem. Pjevao je uspješno u mjuziklima, okušao se i u rok mjuziklima, s velikim uspjehom. Pjevao je i pjeva duete s opernim pjevačima... Imao sam sreću, kaže Karan, sreo sam se sa skladateljem Zdenkom Runjićem, pa su tako i nastali moji najveći hitovi. Godine 1999. objavljuje svoj prvi solo album, „Kao da te ne volim”. Iste godine on pobjeđuje na najprestižnijemu hrvatskom festivalu „Melodije hrvatskog Jadrana”, s Runjićevom pjesmom „Prozor kraj dardina”. Na „Dori 2000” s pjesmom „Kad zaspu anđeli” osvaja prvo mjesto i na natjecanju „Eurosong”. Za pjesmu Eurovizije u Stockholmu zastupa Hrvatsku gdje osvaja deveto mjesto. Prestižna diskogrfska nagrada „Porin 2000” pripala mu je tri puta, i to za „Najbolji album zabavne glazbe”, za

„Najbolju mušku vokalnu izvedbu” i „Najbolju vokalnu suradnju” (duet s Oliverom Dragojevićem). U srpnju 2000. objavljuje svoj drugi samostalni album pod nazivom „Vagabundo”. Na njemu je sa Zdenkom Runjićem okupio istu „pobjedničku” ekipu suradnika kao i na prvome. Album s najvećim uspješnicama (hitovima) i dvjema novim skladbama, „Dalmatinske suze”, objavio je u lipnju 2001. godine. U 2004. godini na Splitskom festivalu osvaja drugu nagradu stručnog žirija s pjesmom „Pristajem na sve”, na međunarodnom festivalu „Sunčane skale”, u duetu s Ivanom Banfić i pjesmom „Ljubav trebam svaki dan” osvaja drugo mjesto, a na „Ohridfestu” pripala mu je prva nagrada za pjesmu „Svit je luda balota”.

Godine 2005. Karan potpisuje ugovor s diskografskom kućom Menart, za koju iste godine objavljuje svoj četvrti studijski album, „Od srca do usana”, sa 16 skladbi.

Svira sa svojim sastavom, prijateljima, s nekima od njih još od samih početaka. Zdenko Mamić na udaraljicama, Steve Vučković gitara, Lado Džaja gitara, Joško Gujinović klavijature, Remo Cartagine bas gitara i najnoviji član mladi bubnjar Nikola Džaja kojem je budimpeštanski koncert tek četvrti s Karanom. Dođi u ponoć, prođi kraj fontane / da misec vidi tvoje lipe oči / a ti mu reci da ih čuvaš za me / i da ćeš noćas meni, vilo, doći... Nezaboravna večer Gorana Karana u Budimpešti, večer za pamćenje s glazbenikom i sastavom koji je, ne štedeći glasa ni truda, više od tri sata pjevao za nas o radosti, nostalgiji, najviše o ljubavi bez koje «svita nima».

Branka Pavić-Blažetin

Pravi božićni ugođaj na koncertu u Pečuhu

Još prije mjesec dana na uspješnoj kulturnoj priredbi u podravskom Lukovišću mnogi su mi kazivali da ćemo se uskoro vidjeti na božićnom koncertu u Pečuhu, održanom 15. prosinca. Tako i bješe, naime, dvorana Medicinskog fakulteta dupkom je bila puna vesele i razdragane publike. Gledatelji su došli iz svih južnih krajeva gdje žive naši Hrvati, iz okolnih mjesta glavnoga grada Baranje, Podravine, Bačke, iz podunavskog Mohača, brežuljastoga Kujinja, pitome Potonje, vinorodne Vršende, i iz najjužnijeg sela u zemlji, iz Kašada...

Težište u programu, čiji je voditelj bio Mišo Balaž, stavljeno je na čari i ljepotu jedinstvenog nam blagdana koji krasi sva naša djela, brige i napore glede očuvanja hrvatske samobitnosti. Naime, ovom prigodom naša je raštrkana hrvatska dijaspora u otočju mađarskog mora osjećala toplinu svoje materinske riječi koja nas prati od rođenja... Božićna videopriča Hrvatskog uredništva MTV-a vodila nas je u podravske Martince, a bio je to istiniti lirski iskaz, pjesma u prozi, topla ljudska riječ. S njom su bile u skladu u više glasova izvedene božićne duhovne pjesme ženskoga pjevačkog zbora Korijeni iz Martinaca, te božićne dramatizirane igre i čestitke učenika 3. razreda hrvatske škole u Pečuhu, te ženskoga pjevačkog zbora Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae u pratnji Orkestra „Vizin“. Program je bio cjelovit i lijepo osmišljen. Veseli izvođači dočarali su nam pravi blagdanski ugođaj, uz bljesak zore, kao predznak Božića, sjajnog i rado očekivanoga bijelog Božića, koji nam stoji već pomalo pred vratima. Na pozornici pojavili su se mali „položaji“, da nam simbolično „pirkajući“ vatru, zažele plodnu i rodnu godinu uz izvedbu magičnih radnji božićnog obreda, koji se, eto, ciklički

ponavlja, baš kao i Božićni koncert, a koji je počeo u neljudskim vremenima, za vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj. I već se na pozornici slažu složni i skladni glasovi, izvodi se napjev za napjevom. Čovjek naprosto stječe dojam da smo ponovno progovorili jednim jezikom i srcem. Naši su se Hrvati uvijek znali, i znaju se, prilagoditi novonastalim prilikama, odnosno kadri su sami sebi stvoriti ozračje nade!

Organizatori Božićnog koncerta Hrvatsko uredništvo MTV-a, Hrvatsko kazalište i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, uz pomoć sponzora *Zvonka Kožnjaka*, gradonačelnika Virovitice, i *Zvonka Horvata* iz Virovitice ostvarili su predivan ugođaja. Među inima, priredbi su nazočili Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj.

Zvijezde pečuške večeri bile su „Gazde“. Taj tamburaški sastav od 1993. godine naovamo poznat je diljem Hrvatske i inozemstva. Naime, kada sviraju na tamburici, jedinstven je doživljaj. Bez pretjerivanja možemo reći, kada kažeš tambura, onda znaš tko svira na njoj, zna se: Gazde. Gazde, kao prave „gazde“, svojom svirkom nas vode kroz lijepe krajeve Hrvatske, kadšto pozitivno rečeno „svojataju“ i mađarske ritmove, jer je pjesma univerzalna i svačija, sviraju i nove pjesme sa svoje desete ploče... Obećaju kako će nam doći u novi posjet. Mislim da ni to nije slučajno, jer su, pretpostavljam, zadovoljni publikom koja pjesmom prati njihov nastup, zna o njihovoj „trešnji“, dakako, i o drugim tajnama... Jedino jamstvo za uspjeh ovih sedam mladića u kožnim crnim hlačama, pod vodstvom Marka Bujanovića, bila je njihova kreativnost i neviđeni dinamizam, prava pravcata eksplozivna subjektivnost. Ako ne drugi, barem ja tako mislim, oni su „svačiji instrument“, tj. svirku tamburice usavršili na nedokučivoj razini!

Bilo je pozitivno osmisлити božićni koncert, bez dvojbe. Ipak, možda bismo nakon zajedničkog programa trebali svratiti u neki restoran, poči na „čašicu razgovora“, uz neki specijalitet hrvatske kuhinje i uz hrvatsku glazbu mogli bismo nešto „drmnuti“, „klopnuti“ pa makar i zapjevati. Toga je nekoć bilo, no u zadnje vrijeme kao da i nema vremena za to. Ali, zaboga miloga, ljudi smo od krvi i mesa, željni i razbibrige, kanimo zaboraviti teške i napore dane koji su, na svu sreću, iza nas, te odmah i ispred nas, jer trebamo nešto malo smoći snage... A život ide dalje...

Doživljene čari s koncerta i svježih ritmova hrabrit će nas i razveseljavati do idućeg susreta, uza sjaj svijeća na zelenom boru. Pravi smo ugođaj ponijeli svojim kućama u svojim srcima.

Duro Franković

LETINJA – Odbor za nacionalne i etničke manjine Skupštine Zalske županije svake godine priređuje Dan manjina na kojem se predstavljaju kulturne skupine triju nacionalnih i etničkih manjina županije. Predsjednik Odbora László Vajda na svečanoj priredbi pozdravio je sve nazočne nacionalne manjine, u kratkim crtama govorio je o djelatnosti Odbora te o djelovanju manjinskih samouprava u Zali. Prilikom Dana manjina dodjeljuju se i priznanja osobama koje su pridonijele uznapredovanju položaja ovdašnjih manjina. Ove je godine od Hrvata manjinsko priznanje dobio Jože Takač, predsjednik fičehaske Hrvatske manjinske samouprave. Na kulturnom programu pomorske Hrvate zastupao je Ženski pjevački zbor iz Mlinaraca (voditeljice su Katica Salai i Kristina Gerolj).

SERDAHHEL – Osnovna škola «Katarina Zrinski» u svoj školski program uvrstila je čuvanje običaja i svekolike hrvatske baštine. Svake godine pred blagdanima priređuje pripreme i prisjećanje na stare pučke običaje. Dana 17. prosinca, nakon nastave, s pomoću učiteljica djeca su izrađivala razne božićne ukrase i porazgovarala o nekadašnjim božićnim običajima, a 21. prosinca u mjesnoj crkvi održan je božićni program sa živim jasicama.

Zajedno uz božićne blagdane

Članovi pjevačkoga zbora i plesača u Kaniži u svome društvu osjećaju se kao u nekoj velikoj obitelji. Svaki se tjedan sastanu na probama, dobro se poznaju, porazgovaraju o obitelji, zdravlju i vrlo se dobro osjećaju u zajednici. Stoga smatraju da i vrijeme došašća trebaju provesti skupa, pomoći jedan drugom da se duševno pripreme na predstojeće blagdane. Počev od prve adventske nedjelje, kada se pripremaju prigodni ukrasi, svakog se tjedna sastanu uzimajući u svoje ruke hrvatske molitvenike, i mole se, pjevaju hrvatske božićne pjesme. Osim duhovnih priprema razgovaraju tko na koji način slavi Božić i oživljavaju uspomene na nekadašnja božićna slavlja, izmjenjuju stare recepte izvrsnih kolača i druge hrane kako bi u svakoj obitelji blagdanski stol bio što ljepši. Već po običaju, 16. prosinca održana je sveta misa na hrvatskom jeziku, u duhu očekivanja blagdana, u 16 sati u crkvi bolnice, koju je govorio Blaž Horvat, dekan iz Koprivnice. Potom su se članovi okupili u uredu samouprave i uz pogače i piće jedan drugom zaželjeli čestit Božić i sretnu Novu godinu. Pjevački zbor, u suradnji sa Županijskom udrugom Hrvatica, organizirao je i sakupljanje odjeće, igračkaka za djecu đakčkog doma i za socijalno ugroženu djecu. Sakupilo se mnogo igračkaka, DVD-a, odjeće koju su pred Božić predali, a djeca su im zahvalila s božićnim programom.

Kazivanje stihova u Baji

Njegovanje hrvatske materinske riječi ima veliku ulogu u očuvanju identiteta

Profesor Živko Gorjanac, sa članovima ocjenjivačkog suda, pozdravio je sudionike

Natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova, koje je u organizaciji Prosvjetnoga središta Józsefa Attile održano u utorak, 11. prosinca, u Baji, okupilo je 20 učenika predmetne nastave hrvatskoga jezika nižih viših razreda iz Baje, Aljmaša, Dušnoka, Gare i Kačmara.

Kako nam reče voditelj Hrvatskog odjela pri Katedri za strane i narodnosne jezike Visoke škole «József Eötvös» profesor Živko Gorjanac, riječ je o natjecanju koje se priređuje već deset-petnaest godina, a već dugi niz godina glavna je organizatorica djelatnica Prosvjetnoga središta Ildikó Kollár-Horváth. U organizaciji pomaže i knjižničarka Ildika Kubatov-Filaković, a ove je godine priredbu podupirala i Hrvatska manjinska samouprava grada Baje, na čelu s predsjednikom Šandorom Pančićem. U organizaciju su uključeni i studenti bajske visoke škole, koji su pomogli oko pripreme i administracije.

Okupljene je uime ocjenjivačkog suda pozdravio profesor Živko Gorjanac, a sudionicima natjecanja obratila se i konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, prvi put i član ocjenjivačkog suda, koja je među ostalima naglasila važnost očuvanja hrvatske materinske riječi i njezinu ulogu u očuvanju nacionalnog identiteta.

U kategoriji nižih i viših razreda čuli smo dobre interpretacije, ponajprije poznatih hrvatskih dječjih pjesnika, ali i domaćih autora (Ratko Zvrko, Grigor Vitez, Luko Paljetak, Marko Dekić, Ante Evetović Mirosljub, Zvonimir Golob i drugi).

U radu ocjenjivačkog suda sudjelovala je i Iva Bezinović, od rujna nova lektorica hrvatskoga jezika na bajsnoj Visokoj školi, koja je istaknula da su svi sudionici lijepo pripremili, odabrali prave autore, i nije bilo lako odlučiti, ali su ipak istaknuti oni učenici koji su bili malo bolji od ostalih, pa ima i podijeljenih drugih i trećih mjesta. Ona je

Pobjednici u kategoriji nižih razreda

Pobjednici u kategoriji viših razreda

svima njima, kao i nastavnicima koji su ih pripremili, zahvalila na zalaganju.

Prema tome proglašeni su i rezultati natjecanja, svim učenicima uručena je spomenica, a najbolji su nagrađeni lijepim hrvatskim knjigama (Hrvatske bajke i basne, Antologija hrvatske dječje poezije, Zbirka pjesama Idi pa vidi Stanislava Femenića).

Izdvojimo imena pobjednika, a to su u kategoriji nižih razreda *Aleta Mohai*, učenica 4. razreda Općega prosvjetnoga središta na Dolnjaku u Baji koja je prvo mjesto osvojila s pjesmom Ratka Zvrke *Moja baka*, a u kategoriji viših razreda *Viktorija Varga*, učenica 7. razreda Općega prosvjetnog središta na Vancagi, s pjesmom *Prva ljubav Zvonimira Goloba*.

Rezultati:

Niži razredi

1. Aleta Mohai, 4. r., bajski Dolnjak
2. Edina Isić, 2. r., bajski Dolnjak
2. Adela Karas, 2. r., bajski Dolnjak
3. Aleksandra Doža, 2. r., bajski Dolnjak
3. Petar Földes, 2. r., Aljmaš

Viši razredi

1. Viktorija Varga, 7. r., Vancaga – Baja
2. Robert Bartaković, 6. r., Gara
2. Mirjana Jenovai, 5. r., Kačmar
3. Erik Zorić, 7. r., Kačmar
3. Nora Krekić, 8. r., Kačmar

S. B.

Djeca iz Serdahelu čekaju Sv. Nikolu

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovaci
iz Fifehaza

Betelehemska igra u petrovski stani

Iskušaj svoju strpljivost!

Bliži se Božić i sve nestrpljivije ga čekamo. Djeca su većinom nestrpljiva jer su znatiželjna zbog raznih poklona. Ima i takvih koji već prije prčkaju po stanu kada roditelji nisu kod kuće, kako bi pronašli iznenađenje, no oni već na Božić ne mogu imati tako prekrasne osjećaje radosti.

Isprobajte koliko ste strpljivi tako da odgovorite na pitanja.

Među prvima sam koji izlete iz škole kad završi obuka.

Mislim da misa predugo traje.

U posljednjih sedam dana barem sam jedanput opekao jezik kod jela.

Stari ljudi koji pričaju o svojoj mladosti idu mi na živce.

Volim rješavati osmosmjerke.

Radije ću posaditi jagode nego kruške kako bih prije dobio urod.

Više puta sam čuvao malog brata, sestru ili susjedovo dijete najmanje pol sata.

Kad bih našao kutiju u koju su moji roditelji sakrili božićni dar za mene, ja bih je kradom otvorio da vidim što ću dobiti.

Kad treba udjenuti konac u iglu, molit ću sestru ili mamu da mi to učine.

Ne podnosim prijatelja kome jednu stvar treba triput reći da bi shvatio.

DA – NE

DA – NE

DA – NE

DA – NE

DA – NE

DA – NE

DA – NE

DA – NE

DA – NE

DA – NE

Pravi odgovori strpljivosti: 1. Ne, 2. Ne, 3. Ne, 4. Ne, 5. Da, 6. Ne, 7. Da, 8. Ne, 9. Ne, 10. Ne.

Ocjene: do dva prava odgovora – nedovoljan, do četiri dovoljan, do šest dobar, do osam vrlo dobar, do deset odličan!

Dorottya Rendes, vrtić, Salanta

Dániel Molnár, vrtić, Salanta

Cintia Fekete, vrtić, Salanta

Dan narodnosti u četarskoj školi

Ovo ljeto smo u našoj školi šesti put organizirali Dan narodnosti. Tema ovoga dana je bila vinogradarstvo. Dica su sakupljala sredstva, alate, koji su potrebni za djelo u vinogradu i kada se vino napravi. Na izložbi su imala mogućnost pogledati ova sredstva kot stare i nove fotografije o trgadbi, i o trgadbeni povorka u naši seli. Ovo ljeto smo opet imali kušanje jila, a zatim su se školarci nižih razredov učili jačke, igre o trgadbi, imali su likovnu djelaonicu i kratko naticanje. Od petoga do osmoga razreda su učenici imali naticanje o vinogradarstvu, s pitanji npr. kakovo grojze zrija u našoj okolici, što djelamo u vinogradu, kako se napravlja vino, a na kraju su morali napraviti jedne novine. Školarci sedmoga i osmoga razreda prikazali su i kratak igrokaz, kako su Nimci i Hrvati u staru dob počeli saditi trse i praviti vino. Na kraju dana smo učili tance ter hrvatske i nimške jačke.

Ana Šaller

I dalje s osobnom iskaznicom u Hrvatsku

Od 21. prosinca ove godine Mađarska će postati punopravnom članicom schengenskog pojasa. Unutar schengenskih granica ukinut će se granična kontrola, što znači da mađarski državljani bilo kada i bilo gdje mogu prelaziti državne granice. Međutim, i nadalje se može putovati samo valjanom putnom ispravom. Budući da smo članovi Europske unije, u zemlje potpisnice Ugovora o europskome gospodarskom području putovati se može s osobnom iskaznicom, a riječ je o ovim državama: Austrija, Belgija, Bugarska, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Nizozemska, Irska, Island, Poljska, Litva, Latvija, Lihtenštajn, Luksemburg, Malta, Velika Britanija, Njemačka, Norveška, Italija, Portugal, Rumunjska, Španjolska, Švedska, Slovačka i Slovenija.

Može se putovati s osobnom iskaznicom i onda ako to dopušta međunarodni sporazum. Trenutno se na taj način s osobnom iskaznicom može putovati u Hrvatsku, Švicarsku i Andoru, ako vrijeme boravka u tim zemljama ne prekoračuje 90 dana, odnosno ako cilj putovanja nije posao radi stjecanja zarade. Izuzev Švicarske, u koju se može putovati samo s novom osobnom iskaznicom formata kartice, u ostale države mogu se rabiti osobne iskaznice svih formata. Hrvatski državljani također će moći s osobnom iskaznicom prelaziti granicu s Mađarskom.

Maloljetni državljani do 14 godina Mađarsku mogu napustiti samo s valjanom putovnicom, a maloljetni državljani od 14 do 18 godina mogu to učiniti i s osobnom iskaznicom, u one države u koje to omogućavaju zakonski propisi ili međunarodni ugovor.

Istodobno granična kontrola na vanjskim granicama schengenskog pojasa pojačat će se i prostožiti.

PLAJGOR – Predbožićno vrijeme u gustoći je minulo i za stanovnike ovoga majuckoga naselja. Petak, 21. decembra, uvečer s lampuši su prošli Plajgorci u susjedno austrijsko selo Klostermarienber-Kloster da bi schengenski trenutak i srušenje granic zajedno svečevali. Subotu, 22. decembra, otpodne mjesna dica su bila pozvana na seoski Božić i na veselo otpodne pod kriskindlom.

Četrdeseta obljetnica tukuljskoga kulturno-umjetničkog društva

U organizaciji Prosvjetnog središta i knjižnice te Kulturno-umjetničkog društva grada Tukulje, 1. prosinca s početkom u 19 sati u Gradskoj športskoj dvorani, povodom 40. godina utemeljenja tukuljskoga KUD-a priređena je veličanstvena svečanost u kojoj je uživalo preko tisuću gledatelja.

Prijepodne su položeni vijenci na grobove pokojnih članova kulturne skupine.

Večernji, svečani program počeo je s «Bunjevačkim igrama», s koreografijom nekadašnjeg voditelja Ivana Agatića, koje su izveli osnivači kulturne skupine.

Voditeljica programa, nastavnica Zlatica Šarac u ime organizatora srdačno je pozdravila regionalnoga parlamentarnog zastupnika Gábor Kunczea, gradonačelnika Pála Hoffmana, dogradonačelnicu dr. Luciju Vass i sve koji su počastili svečanost slavljenika.

U kraćem uvodniku čuli smo o djelatnosti i utemeljenju tukuljskoga KUD-a povezanog prvenstveno uz poznata imena istaknutih i zaslužnih glazbenih zanesenjaka, «Majstora narodne umjetnosti», čuvenoga primaša čika-Mije Milkovića te zaslužnog primaša Stipana Kirschnera Pide, prve umjetničke voditeljice, nastavnice Danice Sečujac te daljnjih voditelja i koreografa Gyule Bartosa, Zsófi Benkó, Trendosa Lambrosa, Ane Maros, László Takácsa, Zoltána Svecza, László Rogacsa pa sve do današnjeg voditelja plesnoga ansambla Pála Kakuka te glazbenog i umjetničkog voditelja ansambla Ladislava Halasa. Posebno je isticano ime koreografa i zaslužnog umjetnika Antuna Kričkovića koji je često stručno potpomogao umjetnički razvoj tukuljskih folklorša. Na koncu su upućene riječi zahvalnosti svima mjesnim organima i ustanovama koje su podržavale djelatnost ansambla, napose gradskoj samoupravi koja je pozorno pratila i pomagala neprekinuto umjetničko djelovanje tukuljske mladeži.

U Prosvjetnom središtu djeluje više ples-

nih skupina. Najprije su se predstavili učenici mjesne osnovne škole, a zatim su se zaredale točke predviđenoga svečanog programa.

Omladinski plesni ansambl predstavio se izvedbom isječka iz Kričkovićeve koreografije «Kovinska balada», a potom smo uživali u spletu naših melodija proširenog sastava «Kolo» Ladislava Halasa, u plesnoj skladbi čuvenog umjetničkog djelatnika hrvatskoga Državnog ansambla «Lado», koreografa dr. Ivana Ivančana «Medimurje», u „Vlaškim igrama” i „Plesovima leskovačke okolice”.

Slijedio je nastup gostiju s kojima Tukuljci već 25 godina održavaju prijateljske i uzajamne folklorne odnose, zbratimljenoga KUD-a «Paja Zarić» iz srijemskih Novih Karlovaca. Potom su slijedili „Plesovi s Mezőföldá” i skladbe T. Vujičića. Gost večeri bio je i mađarski sastav „Fix Stimm” koji se predstavio s melodijama iz Szatmára. Gledateljstvo je burnim pljeskom pozdravilo i ostale koreografije A. Kričkovića i K. Brcana, M. Maziňanina i D. Putnika. U izvedbi tukuljske mladeži slijedila je završna plesna točka «maratonskog» programa, koreografa J. Szávajja «Santovački plesovi».

Na koncu, ispred 260-ak sudionika programa okupljenih na pozornici, koja se pokazala tijesnom, riječi pozdrava i zahvalnosti, povodom 40. obljetnice postojanja i hvalevrijedne umjetničke djelatnosti slavljenika, u ime tukuljske Gradske samouprave izrekla je dogradonačelnica dr. Lucia Vass koja je priopćila i radosnu vijest: zastupničko tijelo u znak priznanja 40-godišnjeg djelovanja mjesnom KUD-u dodijelilo je nagradu od milijun forinti. Nakon prekrasne i šarolike svečanosti, svi sudionici i mnogi gledatelji razdragano su ispred pozornice zaplesali još jedno veliko kolo.

Slijedili su prijam i plesačnica koja je potrajala do zore.

Marko Dekić

Bunjevačko Badnje veče u Kečkemetu

Nakon Hrvatske večeri u svibnju, Hrvatska manjinska samouprava grada Kečkemeta u subotu, 15. prosinca, organizirala je svoju drugu veliku godišnju priredbu – Bunjevačko Badnje veče, sa željom da oživi nekadašnju tradiciju vezanu za ovaj najljepši kršćanski i obiteljski blagdan.

Mala hrvatska zajednica koja danas obitava u Kečkemetu, podrijetlom sa sjevera Bačke, iz Dušnoka, Bačina, Gare, Kačmara, ali i Bajmoka te Subotice i drugih naselja, okupila se te večeri u Čardi Csepegi, a na poziv Hrvatske samouprave odazvalo se stotinjak pripadnika hrvatske zajednice.

Svojom nazočnosti slavije bunjevačkih Hrvata uveličala je *Vesna Njikoš Pečkaj*, konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu.

Okupljene goste i uzvanike u ime organizatora prigodnim je riječima pozdravio *Stipan Šibalin*, predsjednik kečkemetske Hrvatske manjinske samouprave. Prigodni program započeo je prikazom Badnje večeri, onako kako je to nekada bilo u bunjevačkim domovima i obiteljima, a sve to predstavila je mlada Bunjevka podrijetlom iz Subotice na hrvatskom jeziku, i dopredsjednik Hrvatske samouprave dr. Ilija Ispanović na mađarskome. Od blagdansnog stola na Badnju večer do polnočke, oni su podsjetili kako se i što pripremalo u bunjevačkim obiteljima, s prikazom običaja vezanih za Badnju večer.

Evo, kako je nekada bilo. Na Badnjak se ustaje rano, peče se božićni kolač (božićnjak) koji se stavlja na blagdanski stol i ostaje ondje sve do Mladog lita, do Nove godine, kada biva rasječen i podijeljen ukućanima, a tko nađe umetnut novčić, bit će sretan u novoj godini. Peče se i badnjača, koja se jede na Badnju večer. Na gornjem dijelu božićnjaka nalazi se križ od usukanog tijesta, a stavlja se i likovi načinjeni od beskvasnog tijesta, cvjetovi, grančice, klasje, jaslje, par volova, ptice, domaće životinje, a posebno lik Gospe s Isusom. Muška čeljad donose i spremaju hranu, zob, sijeno, slamu kukuruz, slamu koju će uvečer unijeti u sobu, pripremaju badnjak (panj) koji će biti upaljen na ognjištu,

pravi se zamedena rakija. Strogo se posti sve do podne, ili obilne večere. U sobi se prostire stol, nešto slame prekrije se bijelim stolnjakom, a na njega se stavlja božićnjak, oko njega jabuke, suhe šljive, orasi, grožđe i drugo, posudica sa zelenim žitom posijanim na Svetu Luciju, zataknje se svijeća koja se pali na Badnjak, a gori sva tri božićna dana. Na stolu je boca zamedene rakije, tanjurić s medom, češnjakom, i jabukom. U sobi je i okićena grana s ukrasima načinjenim od tijesta. Badnje veče počinje kada domaćin unosi slamu u sobu, prihvaća pozdrav i čestitku, blagosiljuje zrnjem žita. Svatko ulazi i kaže: „Faljen Isus, čestitam vam Badnju večer“. Uzvraća se „Živi i zdravi bili“. Slijedi zajednička molitva. Bio je običaj cjelivanja u obitelji, za večerom se pije zamedena rakija, jede bijeli luk i orasi s medom. Jede se grahova juha, riba, tjestenina s makom, orasima ili sirom. Postavljeni stol se ne skida, a do polnočke se pjevaju božićne pjesme, djeca se

igraju, obitelj je na okupu. Svi zajedno idu na polnočku, a kada se vrate, jedu pača, tj. hladetine... Nakon prikaza običaja nastupila je folklorna skupina iz Gare u pratnji TS „Bačka“, koji se u nastavku večeri pobrinuo za dobro raspoloženje. Dobro i lijepo organizirani program, veselje uz pjesmu i ples, dirnuli su dušu, mnogi su se sa suzama prisjetili svoga djetinjstva i mladosti, te večeri u svojoj obitelji, u rodnome selu. Uživalo se u tradiciji i po tradiciji, a oduševljenje je bilo sve veće i veće. Druženje je nastavljeno blagdanskom večerom, kao nekada, prije večere pila se zamedena rakija, jeo se posni grah, a oko ponoći poslužena su pača (hladetina). Kao u pjesmi, „igralo se i pivalo“, a zahvaljujući dobrim garskim tamburašima veselilo se do sitnih sati, „ko da niko nikad umrit neće“. Odmjereni i ponosno, kako to samo Bunjevci znaju.

Tekst: S. B.

Foto: *Smilja Zegnal-Farago*

ŠPORT

Vaterpolo

U završnici Hrvatskoga kupa Jug CO 16. prosinca u Splitu pobijedio je Mladost iz Zagreba sa 9 : 8 (2 : 0, 1 : 3, 2 : 3, 4 : 2), čime su Dubrovčani osmi put osvojili Kup, šest puta u zadnjih osam godina. Dubrovčani su bolje počeli utakmicu, povelili su sa 3 : 0, ali su se Zagrepčani s četiri uzastopna pogotka vratili u igru. Odluka je pala u posljednjoj četvrtini u kojoj je Jug pokazao više snage, a najbolji igrač završnice bio je vratar Vičan. Dvije minute prije kraja Andro Bušlje pogotkom za 9 : 7 praktično je odlučio završnicu. Mladostaši su imali katastrofalnu realizaciju igrača više jer su od 12 prilika dali samo dva zgoditka.

Plivanje-EP u Debrecinu

Jedno zlato i tri srebra

Najbolja hrvatska plivačica Sanja Jovanović osvojila je zlatnu medalju u disciplini 50 metara leđno u 25-metarskim bazenima na Europskom prvenstvu u Debrecinu, oborivši svjetski rekord s 26.50 sekundi. Za 33 stotinke bila je brža od svjetskog rekorda što ga je šest godina držala Kineskinja Hui Li iz Šangaja. Sanja Jovanović je prva hrvatska plivačica, osvajačica svjetskog rekorda, koja je nedavno u Zagrebu u ovoj disciplini isplivala Europski rekord s 26.91 sekundom. Sanja je s 57.94 bila druga na 100 metara leđno, osvojivši srebrnu medalju. Na 50 metara slobodno s 21.23 Duje Draganja postavio je novi hrvatski rekord, a Saša Imprčić bio je drugi na 200 metara mješovitom s 1.57.48 iza Mađara Lászlóa Cseha (1.52.99) koji je postavio svjetski rekord, čime su osvojili srebro. Na Europskom prvenstvu isplivano je 12 hrvatskih rekorda.

Pripremio: S. B.

Sanja Jovanović

Zanimali se za zemljišne poslove

Zemljišni ured u Letinji još se lani povezo s Katastarskom općinom Čakovec kako bi razmijenili iskustva na polju zemljišnih poslova, upoznali sustav zemljišnih ureda u jednoj i u drugoj državi. Lani su djelatnici letinjskog ureda posjetili svoje kolege u Čakovcu, a 28. studenog 2007. hrvatske kolege bile su gosti u uredu pomorskoga grada.

Stručnjaci zemljišnog ureda i gosti iz Hrvatske

Géza Bagladi, voditelj Zemljišnog ureda u Letinji, srdačno je pozdravio goste iz Hrvatske: Dejana Blažeku, ravnatelj Katastarske općine Čakovec, Marija Dretara, predsjednika Udruge geodeta, Zlatka Horvata, člana Udruge geodeta, i Jeronima Moharića, suvlasnika Tvrtke Geo-gauss.

Zahvaljujući djelatnici letinjskog ureda Kristini Vuk, koja dobro govori hrvatski, jezične prepreke bile su prebrođene i gosti su uspjeli dobiti opću sliku o jedinstvenoj zemljišnoj organizaciji u Mađarskoj.

G. Bagladi u kratkim crtama govorio je o razvoju organizacije. Predstavio je Zemljišni

ured koji radi u zgradi gradske samouprave, digitalne fondove zemljovida, a govorio je i o državnom sustavu zemljišnih ureda. U Letinji od 1991. g. djeluje Zemljišni ured, nadležno područje mu je grad i 26 naselja, a zadatak mu je evidentiranje nekretnina, poslovi vezani uz katastarsku izmjenu, bilježenje i upravljanje podataka vezanih za zaštitu, vrednovanje zemljišta, knjiženje, isporuka, inventura, domaća blagajna, upravljanje dnevnim utrkom, izvršenje jednostavnijih informatičkih zadataka. Okružni zemljišni ured, osim svojeg osnovnog djelokruga, za svoje stranke i naručitelje obavlja i ine zadatke. Od 1. siječnja 2006. g. ured rabi samo digitalne karte, rukovanje papirnim kartama ukinuto je. Mađarski zemljišni sustav obavlja sve zemljišne poslove na jednome mjestu, a u Hrvatskoj mjerenje obavljaju geodetski uredi, a evidenciju katastarske općine. Gosti su se najviše zanimali za karte, za njihovo evidentiranje te za obradu podataka. Obje su strane zadovoljno ocijenile taj susret, izmijenjene su mnoge informacije te je dogovoreno da će se suradnja nastaviti, naime, hrvatskim gostima vrlo se sviđao sustav zemljišnog poslovanja u Mađarskoj. Spomenuto je da će i u Hrvatskoj uvesti sličan sustav. Radi prevladavanja poteškoća prelaženja na novi sustav bit će korisno preuzeti iskustva mađarske strane. *beta*

GARA – Sveti Nikola 6. prosinca donio je neobičan poklon djeci u bačvanskoj Gari.

U popodnevnim satima svečano je predano novo dječje igralište u dvorištu dnevnoga boravka, koje je nakon neuspjelog natječaja mjesna samouprava ostvarila iz vlastitih izvora i uz priloge mjesnih poduzetnika, u vrijednosti od 2,4 milijuna forinti. Na svečanosti su sudjelovala i djeca hrvatske skupine iz mjesnog vrtića.

